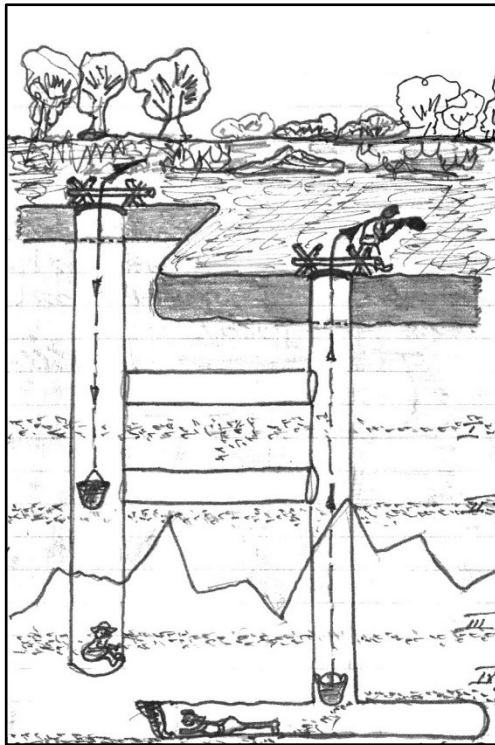

De Vuursteen Industrie

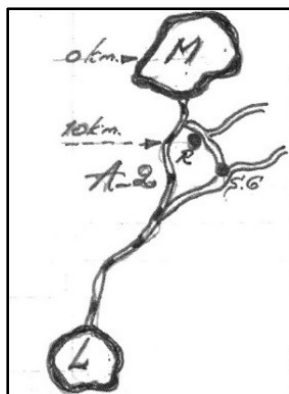
Hans Gerretsen,

tekeningen: Hans Gerretsen,

foto's: Jolette van Eijden

Afbeelding 1. In de mijnschachten op zoek naar vuursteenaders (I t/m IV).

Afbeelding 2. Situatie van het vuursteengebied. M= Maas-tricht, L=Luik, R=Rijckholt, SG= St. Geertruid.

Al duizenden jaren voor Christus werden werktuigen gemaakt van steen. Voor het maken van deze werktuigen was vuursteen het beste materiaal. Bij een welgemikte slag sprong het in scherpe splinters uiteen, die te bewerken waren tot grote en kleine werktuigen. In 't kalkgebergte ten westen van de Maas lagen de vuursteenmijnen, toen al vele eeuwen oud. Vuursteenkollen die in de open lucht gebarsten waren door de vorst, waren zelden groot genoeg. Het vuursteen moest van grotere diepte komen.

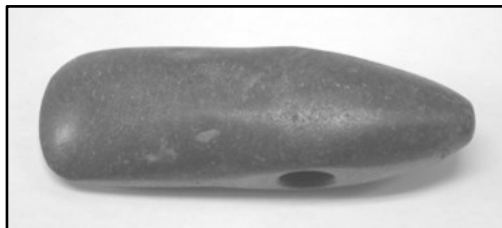
Men begon met het graven van een schacht van ongeveer één meter diepte. Vanuit deze schacht boorde men naar alle kanten, soms 1,5 meter breed. Horizontale schachten lagen ongeveer 13 meter uit elkaar en wel zo'n 20 meter naar beneden. Met kleine kalken lampjes werden de donkere gangen spaarzaam verlicht. Wrikkend, liggend of op hun hurken haalden de mijnsclaven de silexknol-

len uit het krijt. Bij aardstoringen zijn vele 'delvers' om het leven gekomen. Skeletten die gevonden zijn, resteren als stille getuigen. Het gedolven vuursteen werd in manden naar boven gehesen (afbeelding 1).

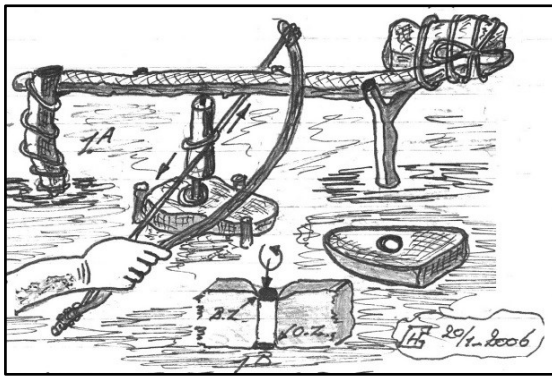
Afbeelding 3. De vuursteenvitrine in het museum 'De Tien Malen'.

Vanuit de mijn werd de gehesen vuursteen naar werkhuizen gebracht. In ons land is alleen vuursteen gevonden tussen Rijckholt en St.Geertruid (afbeelding 2). Het ene atelier maakte bijlen, een ander houwelen en weer een ander atelier pijlpunten; het was een echt vakmanschap. De gespecialiseerde productie was meestal wel gebaseerd op massaproductie. In het museum 'De Tien Malen' is een prachtige verzameling vuurstenen werktuigjes te aanschouwen. (zie afbeelding 3). De werktuigjes zijn waarschijnlijk vervaardigd in de periode 8000 tot 6000 jaar voor Christus (Mesolithicum). Dergelijke gebruiksvoorwerpen worden nog jaarlijks op een akker gevonden door leden van de werkgroep Archeologie. Doordat de akker jaarlijks wordt geploegd, komen er telkens weer werktuigjes naar de oppervlakte. Op deze akker is zeer waarschijnlijk een werkplaats geweest. De vondsten bestaan voornamelijk uit klingen (mesjes), schrabbers, spitsen, boortjes en stekers.

Afbeelding 4 a en b (boven). De schoenleestbijl in het museum 'De Tien Malen' met het geboorde gat.

Ook ander hard gesteente werd gebruikt om werktuigen te maken. In het museum is onder andere een 'schoenleestbijl' te bewonderen (afbeelding 4). Om zo'n bijl te maken kreeg de steen eerst een globale vorm, en werd hij daarna op een slijpsteen spiegelglad gepolijst. Met een vernuftig apparaat (afbeelding 5) boorde men door een op en neer gaande beweging een steelgat. Gedurende het boren werd water en zand toegevoegd. Kenmer-

Afbeelding 5 (links). De prehistorische boormachine.

kend van het boren is altijd dat aan de vorm van het gat duidelijk te zien is waar men begonnen is. Om een indruk te geven hoe lang men hiermee bezig was het volgende voorbeeld: met een stok van hazelaarhou boorde men als proef een gat van 1cm diep en sleet de stok ruim 7 cm in 18

uur. Met vlierhout boorde men in 18 uur 0,75 cm.

+++